

LOPPURAPORTOINTI

Pohjois-Pohjanmaan Pilari 4, investointi 2 RRP14.2

Tausta ja yleiskuvaus

Pohjois-Pohjanmaa on hyvinvointialueena monimuotoinen: väestörakenteen näkökulmasta alue on erityisesti lasten ja nuorten alue, mutta alueella 75 vuotta täyttäneiden määrän kasvu on nopeaa.

Hyvinvointialue kattaa isoja ja pienempiä kaupunkialueita, mutta myös alueita, joissa etäisyydet ovat pitkiä ja asutus harvaa. Lisäksi sote-palveluiden tarpeessa on hyvinvointialueen sisällä alueellista vaihtelua ja palveluita tarjotaan usean toimijan toimesta.

Korona-pandemia on aiheuttanut hoito-, palvelu- ja kuntoutusvelkaa (THL, 2021), jotka näkyvät myös Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella. Esimerkiksi sote-palvelujen nettokustannukset kasvoivat vuonna 2020 4%, ja skaalatut koronakustannukset olivat n. 29,1 miljoonaa euroa. Koronakustannusten vaikutusta on kuitenkin vielä kokonaisuutena haasteellista arvioida, sillä kertynyt hoito- ja palveluvelka näkyy kustannuksissa viiveellä. Tällä hetkellä koronan seurauksena palvelut ovat ruuhkautuneet ja hoidot viivästyneet niin terveyden- kuin sosiaalihuollon puolella.

Hyvinvointialueella tarvitaan toimintamallien ja palvelurakenteiden uudistamista ja jatkuvaa kehittämistä. Lisäksi tarvitaan uusien ratkaisujen käyttöönottoa ja kehittämistä etä- ja lähipalveluiden tarjoamiseksi ja palveluverkostojen muodostamiseksi. Erityisesti digitaaliset palvelut ja teknologiset ratkaisut ovat merkittävässä roolissa tässä uudistamis- ja kehittämistyössä koronapandemian myötä. Tällä hetkellä näiden palveluiden saatavuudessa ja saavutettavuudessa on kuitenkin hyvinvointialueen sisällä alueellista vaihtelua, mikä omalta osaltaan vaikuttaa hoito-, palvelu-, ja kuntoutusvelan purkuun.

Sosiaali- ja terveystalouteen liittyvää kehittämistyötä on tehty Pohjois-Pohjanmaalla pitkään. Kehittämistyö on käynnistynyt POPSTER-hankkeessa (2015–2017), jossa kuvattiin tuolloin alueen nykytila ja palveluntarpeet. POPmaakunnan esivalmistelu toteutettiin vuosina 2017–2019, ja valmistelutyössä analysoitiin palveluiden tilaa ja tulevaisuutta palvelukokonaisuuksittain. Integraatiohanke, jossa Oulun kaupungin hyvinvointipalvelut ja Pohjois-Pohjanmaan sairaanhoitopiiri aloittivat yhteisen selvitystyön, käynnistyi syksyllä 2018. Integraatiohanke laajennettiin keväällä 2019 kattamaan kaikki maakunnan kunnat.

Tämä käynnissä oleva hanketyö sisällytetään kokonaisuudessaan Pohjois-Pohjanmaan Tulevaisuuden sosiaali- ja terveyskeskus- ja Rakenneuudistusta palvelevan alueellisen valmistelun hankkeisiin. Tällä hetkellä Tulevaisuuden sote-keskus -hankkeen ja rakenneuudistusta palvelevan alueellisen valmistelun hankkeita on toteutettu Pohjois-Pohjanmaalla kiinteänä yhtenä kokonaisuutena alkusyksystä 2020 käynnistyneessä POPsote-hankkeessa, joka jatkuu edelleen.

POPsote-hankkeessa on kehitetty ja kehitetään hyvinvointialueen laajuisesti asukkaiden terveyttä ja hyvinvointia tukevia palveluita sekä ratkaisuja seuraavien kehittämissuunnitelmien kautta: Lapset, nuoret ja perheet, Mielenterveys- ja päihdepalvelut, Ikäihmiset, Hoitotakuu, Kuntoutus ja Vammaispalvelut. Alueella käyttöönotetaan tulevina vuosina digitaalinen sote-keskus, joka mahdollistaa ajasta ja paikasta riippumattoman asionnin sosiaali- ja terveydenhuoltoon.

Tämä POP-Digi-Hoitotakuu-hanke nivoutuu vahvasti hyvinvointialuevalmistelutyöhön sekä POPsote-hankkeeseen, ja näissä tehty ja edelleen tehtävä kehittämissuunnitelma on valmistelu laaja-alaisessa yhteistyössä alueen eri toimijoiden kanssa. Hankkeessa tehdään yhteistyötä POPsote-hankkeen sekä hyvinvointialueen eri toimijoiden ja verkostojen kanssa. Hanke täydentää digitaalisten palveluiden osalta jo

käynnissä olevia Tulevaisuuden sote-keskushankkeiden perustason mielenterveyspalveluita kehittäviä hankkeita, sekä näitä yhdistävää yliopistosairaaloiden Terapiat etulinjaan-koordinaatiohanketta, jotka ovat käynnistyneet 1.1.2022. Lisäksi yliopistosairaanhoidopiirit ovat yhteistyössä kehittäneet Terveyskylän palveluita yhteisten tavoitteiden saavuttamiseksi. POP-Digi-Hoitotakuu-hanke tukee Terveyskylä-yhteistyötä ja Terveyskylän tarjoamien palveluiden jalkauttamista hyvinvointialueelle.

Hankkeen ensimmäisenä toimenpiteenä tunnistetaan ne keskeiset kohde- eli asiakasryhmät, joiden palveluita lähdetään kehittämään hoitoon pääsyn sekä hoito-, kuntoutus- ja palveluvelan purkamisen edistämiseksi. Hankkeen jo etukäteen tunnistettuina kohderyhminä ovat nuoret, joiden hoitoon pääsyä ja palveluiden kehittämistä edistetään yliopistosairaalayhteistyössä Terapiat etulinjaan-hankkeen kautta. Lisäksi toimenpiteitä kohdistetaan jo tunnistettuna asiakasryhmänä vammaisiin ja suun terveydenhuollon asiakkaisiin. Hankkeen yhtenä etukäteen määritettynä kohderyhmänä ovat myös ammattilaiset. Hankkeen aikana keskeisiä asiakas-, potilas-, ja muita sidosryhmiä sekä ammattilaisia osallistetaan toiminnan suunnitteluun, toteutukseen ja arviointiin hyvinvointialueella kehitetyn yhteiskehittämismallin mukaisesti. Ammattilaisten osallistamisessa hyödynnetään lisäksi Terapiat etulinjaan -hankkeen koulutus- ja valmennus-alustaa.

LOPPURAPORTOINTI:

Investointi 2.

Investoinnin tarkoituksena oli edistää hoitotakuuta vahvistamalla ennaltaehkäisyä ja ongelmien varhaista tunnistamista suunnittelemalla ja käyttöönottamalla hyvinvoinnin monialainen digitaalinen palvelukonsepti hyvinvointia edistävien palvelujen ja toimintojen löytämiseksi.

Ennaltaehkäisy on keskeisessä roolissa Pohteen strategiassa ja sillä tavoitellaan asukkaiden vastuunottoa omasta terveydestä ja itsehoidosta kuin myös kustannussäästöjä.

Tavoitteet

Hankkeen kokonaistavoitteena on edistää hoitoon pääsyä ja palvelujen saatavuutta Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueella edistämällä, laajentamalla ja yhdenmukaistamalla alueellisesti kehitettyjen sekä kansallisten digitaalisten palveluiden käyttöönottoa ja käyttöä. Hankkeessa vahvistetaan digitaalisten palveluiden katveeseen jääville asukkaille tarjottavia palveluita sekä tuetaan näitä henkilöitä digitaalisten palveluiden käyttöönottoon ja käyttöön. Hanke edistää hoitoon pääsyä sekä hoito-, palvelu- ja kuntoutusvelan purkua. Digitaalisia palveluja kehittämällä ja käyttöönottamalla edistetään fyysisten sosiaali- ja terveyspalveluiden sekä hoitotakuun toteutumista. Vaikuttavien digitaalisten palveluiden käyttö vapauttaa henkilöresurssia potilas/asiakastyöhön sekä osaltaan turvaa hoidon jatkuvuutta. Hankkeen tavoitteena on edistää hyvinvointialueen digitaalisten palveluiden arkkitehtuurin rakentumista ja toteutumista, joka nojautuu kansalliseen itse- ja omahoidon arkkitehtuuriin. Tavoite tukee digitaalisten palvelujen tasavertaista saatavuutta sekä digitaalisten palveluiden kehittämis- ja johtamistyötä.

Hankkeelle on asetettu myös investointikohtaiset tavoitteet.

Investointi 2:

Edistää hoitotakuun toteutumista vahvistamalla ennaltaehkäisyä ja ongelmien varhaista tunnistamista suunnittelemalla ja käyttöönottamalla hyvinvoinnin monialainen digitaalinen palvelukonsepti hyvinvointia edistävien palvelujen ja toimintojen löytämiseksi.

LOPPURAPORTOINTI:

Edistää hoitotakuun toteutumista vahvistamalla ennaltaehkäisyä ja ongelmien varhaista tunnistamista suunnittelemalla ja käyttöönottamalla hyvinvoinnin monialainen digitaalinen palvelukonsepti hyvinvointia edistävien palvelujen ja toimintojen löytämiseksi.

Osana ennaltaehkäisyn vahvistamista ja ongelmien varhaista tunnistamista tavoitteena on jatkokehittää elintapaohjauksen digitaalisen palvelutarjottimen seuraava versio.

Tuotokset

Hankkeessa syntyy mm. seuraavat tuotokset:

Investointi 2:

- Hyvinvoinnin monialainen palvelutarjotin on luotu ja käytössä
- Asiakas- ja potilastietojärjestelmä Esko huomioi hyvinvointia edistävän työn.

LOPPURAPORTOINTI:

- Hyvinvoinnin edistämisen palvelukonseptin määrittelytyö on saatu tehtyä ja suunnitelma vuodelle 2023 on tehty.

- Osallistuttu hyvinvointilähetepilottiin, jonka avulla varmistettiin tulosten hyödyntäminen osana hyvinvoinnin edistämisen palvelutarjottimen tulevaisuuden kehittämistä.

Elintapaohjauksen palvelutarjottimen kehittämistyö loi pohjan kehittää vaikuttava ratkaisu osaksi hyvinvoinnin edistämisen palvelutarjottimen kokonaisuutta. Lopputuloksena syntynyt rajoitettu sivusto soveltuu osaksi hyvinvointialueen sivustoa ja muita mahdollisia alustoja.

- Kunnille luotiin peruskuvauksen elintapaohjauksen prosessista, selvitettiin hyvinvointialueen palveluiden integraatiomahdollisuudet ja aikataulut sekä palvelutietovarannon käyttömahdollisuudet.

Keskeiset hyödyt

Hanke tuottaa mm. seuraavat tulokset:

Investointi 2:

- Pohjois-Pohjanmaan asukas ja häntä palveleva ammattilainen löytävät hyvinvointiin liittyvää tietoa, toimintaa ja palveluja kootusti yhdestä palvelutarjottimesta.
- Ammattilainen voi helposti toteuttaa palveluohjausta monialaisiin palveluihin

Hanke saa aikaan mm. seuraavat vaikutukset:

Investointi 2:

- Pohjois-Pohjalaisten hyvinvoinnin lisääntyminen, hyvinvointivajeiden vähentyminen ja hyvinvointierojen kaventuminen.
- Ongelmien varhainen tunnistaminen ja ennaltaehkäisy paranevat digitaalisten palveluiden saatavuuden ja saavutettavuuden kehittymisen myötä.

LOPPURAPORTOINTI:

Pohjois-Pohjanmaan asukas ja häntä palveleva ammattilainen löytävät hyvinvointiin liittyvää tietoa, toimintaa ja palveluja kootusti yhdestä palvelutarjottimesta.

- Ammattilainen voi helposti toteuttaa palveluohjausta monialaisiin palveluihin.
- Pohjois-Pohjalaisten hyvinvoinnin lisääntyminen, hyvinvointivajeiden vähentyminen ja hyvinvointierojen kaventuminen.
- Ongelmien varhainen tunnistaminen ja ennaltaehkäisy paranevat digitaalisten palveluiden saatavuuden ja saavutettavuuden kehittymisen myötä.

Riippuvuudet

LOPPURAPORTOINTI:

Palvelutarjottimen sisällöllinen suunnittelu pohjautuu Pohjois-Pohjanmaan laaja-alaiseen hyvinvointikäsitteeseen.

Kehittämistyössä hyödynnetään sekä Pohjois-Pohjanmaalla, Lapissa (esim. hyvinvointilähete) että muualla käytössä olevia hyvinvoinnin edistämisen käytäntöjä.

Yhteiskehittämisessä hyödynnetään POPsote TKIO-osahankkeessa hyvinvointialueelle vuonna 2021 jalkautettua yhteiskehittämisen mallia.